

Obuka osoba sa invaliditetom o prvoj pomoći

Zbirka praktičnih primera i preporuka prikupljenih u okviru Erasmus+ projekta „Inkluzivna prva pomoć“ (INFA)

Sadržaj

1) ZAŠTO MOŽEMO I TREBA DA OBUČAVAMO OSOBE SA INVALIDITETOM ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI.....	3
SARADNICI NA PROJEKTU:	4
2) OSNOVNI PRINCIPI: ŠTA TREBA IMATI U VIDU PRILIKOM IZRADE OBUKE ZA PRVU POMOĆ ZA OSOBE SA INVALIDITETOM	5
3) PRIMERI IZ PRAKSE PROJEKTNIH PARTNERA	8
NAŠE PRAKSE ZASNOVANE SU NA POČETNOM RADU NA OVOJ TEMI, KOJI JE SPROVEDEN U OKVIRU PROJEKATA KAO ŠTO SU FORMABILI I MOSAIC.	8
ČETIRI SLUČAJA PRAKSE OBUKE ZA OSOBE SA INVALIDITETOM.....	9
<i>Dva primera - Inkluzivne grupe dece i osoba koje primaju uslugu kućne pomoći - Associazione Nazionale Pubbliche Assistenze (ANPAS), Italija.....</i>	<i>9</i>
<i>Dva primera: Inkluzivni školski bolničari i audio kursevi samo za osobe sa oštećenjem vida – Arbeiter-Samariter-Bund Deutschland e.V., Nemačka .....</i>	<i>12</i>
<i>Obuka osoba sa invaliditetom u oblasti pružanja prve pomoći u Danskoj – Pravni okvir i praktična primena – Danish People's Aid .....</i>	<i>16</i>
<i>Saradnja našeg odeljenja za obuku sa lokalnim udruženjem za osobe sa oštećenjem sluha – Landesrettungsverein Weißes Kreuz, Italija.....</i>	<i>19</i>
4) ZAKLJUČAK I PERSPEKTI	21

1) Zašto možemo i treba da obučavamo osobe sa invaliditetom za pružanje prve pomoći

Obuka prve pomoći za osobe sa invaliditetom donosi predavačima izazove poput prilagođavanja pristupa i rešavanja pravnih/normativnih okvira vezanih za javno zdravlje.

Istovremeno, osobe sa invaliditetom predstavljaju važnu ciljnu grupu za obuke prve pomoći. Prvenstveno, mogućnost učešća u ovakvim obukama treba da bude obezbeđena kao pravo, u skladu sa odredbama Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom iz 2006. godine (UNCRPD), koje ima za cilj zaštitu prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom, garantujući jednaka prava za punu participaciju u društvu. Odredbe Konvencije garantuju između ostalog i pravo na obrazovanje u skladu sa članom 24, kao i opšte pravo na pristupačnost, u skladu sa članom 9. Posledično, nije prihvatljivo da bilo koja vrsta obrazovanja, uključujući obuku prve pomoći, bude isključiva.

Obuka prve pomoći ima i praktičan značaj u kontekstu određenih vrsta invaliditeta. Ilustrativni primeri uključuju zaštićene radionice - gde je upotreba električnih alata česta, kao i rizici od povreda povezani sa njima, - ili probleme pristupačnosti prilikom pozivanja pomoći, koji se mogu ublažiti, iako je opšta svest o tome ograničena.

Znanje o pružanju mera prve pomoći u slučaju povreda predstavlja važan faktor za podsticanje nezavisnosti i samostalnog života osoba sa invaliditetom, jer smanjuje oslanjanje na spoljašnju pomoć u aspektu zaštite u hitnim situacijama, bilo da je reč o kućnim nezgodama ili povredama u vanrednim situacijama većih razmera.

Mogućnost pružanja prve pomoći drugim ljudima predstavlja važan izraz građanske angažovanosti. To znači da sticanje veština prve pomoći ima poseban participativni i osnažujući aspekt koji prevazilazi opšti inkluzivni efekat pristupa obrazovanju. Pored toga, ponuda inkluzivnih obuka ima širi efekat podizanja svesti građana, što doprinosi većem prihvatanju inkluzivnog obrazovanja u društvu.

Kao i u drugim oblastima obrazovanja, zadatak predavača prve pomoći značajno varira u zavisnosti od vrste invaliditeta polaznika. Osobe sa fizičkim invaliditetom zahtevaju prilagođenu obuku prve pomoći, koja obezbeđuje pristupačno okruženje i opremu za obuku. Primeri odgovarajućih prilagođavanja mogu uključivati: i) tumača za znakovni jezik; ii) nastavne materijale prilagođene osobama sa senzornim invaliditetom (npr. tekstove na Brajevom pismu za slepe i slabovide osobe, video sadržaje sa titlovima za osobe sa oštećenjem sluha); iii) objekte pristupačne korisnicima invalidskih kolica.

Obuka prve pomoći za osobe sa intelektualnim invaliditetom zahteva izmene u programu koje prevazilaze standardna prilagođavanja. To podrazumeva promenu stila i ciljeva učenja koji se postižu tokom obuke, kao i prilagođena nastavna sredstva, poput vizuelnih ili lako čitljivih materijala, kao i prilagođene metode komunikacije.

Međutim, mnogi predavači prve pomoći smatraju ovaj zadatak izazovnim, jer potrebna prilagođavanja nisu deo njihove redovne obuke. Pojedini predavači sumnjaju u validnost izdatih sertifikata koji su prilagođeni obuci osobama sa invaliditetom prema važećim propisima.

Projekat „*Inkluzivna prva pomoć*“ (INFA), kao projekat razmene najboljih praksi, ne uključuje razvoj programa za obuku predavača prve pomoći za osobe sa invaliditetom. U okviru našeg rada na projektu, kao prvi korak, prikupljene su i analizirane prakse u kojima su predavači

prve pomoći preuzeli inicijativu da obučavaju osobe sa invaliditetom, koristeći svoje iskustvo i alternativne materijale i metode koje su imali ili kojima su mogli pristupiti za potrebe obuke.

Slučajevi koji će biti prikazani u Poglavlju 3 imaju zajednički pristup usmeren na mogućnosti — šta je ostvarivo ili šta se može omogućiti kako bi se postigli najbolji mogući rezultati učenja. Iako su pitanja u pogledu pravnih okvira priznavanja izdavanja sertifikata o završenoj obuci bila pokrenuta, ona nisu igrala ključnu ulogu, jer je fokus bio na stvarnom sticanju znanja i veština, kao i na participativnom efektu obrazovnog programa.

Prvenstveni cilj INFA konzorcijuma je da inspiriše druge predavače prve pomoći koji se suočavaju sa zadatkom podučavanja osoba sa invaliditetom — možda po prvi put — ili koji žele da pokrenu obrazovni program prve pomoći za osobe sa invaliditetom, da prihvate ovaj izazov.

Saradnici na projektu:

2) Osnovni principi: šta treba imati u vidu prilikom izrade obuke za prvu pomoć za osobe sa invaliditetom

Razvoj osnovnih principa koje uvek treba uzeti u obzir prilikom izrade i kreiranja obuke prve pomoći za osobe sa invaliditetom bio je jedan od prvih koraka projekta. Ovi principi su sastavljeni kroz zajedničku diskusiju predavača prve pomoći i predstavnika konsultantskih organizacija osoba sa invaliditetom, nakon razmene koja je uključivala pregled prakse i početnu procenu.

Opšti principi, koje je projekat koristio kao smernicu za sve naredne diskusije, su sledeći:

Pristupačni nastavni materijali

Pružalac obuke iz prve pomoći je primarno odgovoran za obezbeđivanje **pristupačnih materijala / pristupačnosti**, ali može i treba da **sarađuje sa relevantnim stručnjacima** u kreiranju ili pregledu ovih materijala. Ukoliko je moguće, ova saradnja podrazumeva uključivanje osoba sa invaliditetom; u suprotnom treba uključiti bliske osobe polaznika obuka sa invaliditetom ili staratelje. Kvalitet i upotrebljivost nastavnih materijala treba da budu ocenjeni od strane stručnjaka. Dobra polazna osnova su dostupni i provereni resursi za pristupačne nastavne materijale.

Osobama sa invaliditetom treba dozvoliti da na obuku donesu sopstvena pomagala ili da dovedu ličnog asistenta na obuku.

Ako određena mera prve pomoći nije pristupačna osobi sa specifičnim invaliditetom, predavač treba da pronade

alternativni način za postizanje najboljeg mogućeg ishoda učenja.

Najvažnija osnova za postizanje ovog cilja je **komunikacija**. Pitajte osobu šta je u mogućnosti da uradi ili kako se mera može sprovesti uz pomoć pomagala za pristupačnost. Ako je moguće, u vašem registracionom obrascu pribavite informacije o potrebama za podrškom i pristupačnošću (u osnovnim crtama; ovo ne zamenjuje direktnu komunikaciju, ali pomaže predavaču da pripremi nastavne materijale), kako biste osigurali da mere pristupačnosti mogu biti primenjene pre nego što polaznik stigne na obuku prve pomoći.

Fleksibilnost i kreativnost predavača su od presudne važnosti i značaja, zbog čega se preporučuje visok nivo iskustva za predavače koji nameravaju da obučavaju osobe sa invaliditetom.

Iako većina ciljanih podgrupa polaznika sa invaliditetom može zahtevati samo manja, ali efikasna prilagođavanja, neke ciljne grupe mogu zahtevati resurse koje je potrebno razmotriti unutar organizacije pružaoca obuke.

Najbolje prakse iz drugih organizacija za obuku prve pomoći mogu pomoći u pronalaženju odgovarajućih rešenja.

Ukoliko ne postoji način da osoba sa određenim invaliditetom fizički izvede specifičnu meru prve pomoći, ili samo uz pomagala za pristupačnost koja možda neće biti dostupna u hitnim situacijama, **obezbedite im teorijsko znanje i obučite ih kako da usmere druge da to izvrše**. Razmotrite obuku ove veštine kroz simulaciju. Ovo može biti veoma značajno na mestu nesreće, jer osećaj nedovoljne kompetentnosti ili "strah od pravljenja greške" često predstavlja značajnu prepreku za pružanje prve pomoći.

Izdajte sertifikate za ono što je moguće, i o tome otvoreno komunicirajte.

Pravni okvir i propisi mogu otežati postupak izdavanja zvaničnih sertifikata za polaznike sa invaliditetom, jer osobe sa invaliditetom možda neće biti u mogućnosti da pohađaju obuku tačno onako kako je propisano. Ovo može biti slučaj čak i ako predavač ima rešenje koje omogućava postizanje značajnih obrazovnih rezultata, budući da propisi mogu biti usmereni na određene radnje, a ne na ishode učenja.

Ako postoje osobe sa specifičnim invaliditetima koje bi mogle naići na **problem izdavanja zvaničnih sertifikata, situaciju treba predočiti polazniku na samom početku. Komunicirajte sa polaznicima sa invaliditetom i pitajte ih za njihovu motivaciju za pohađanje** obuke prve pomoći. Može se desiti da su oni prisutni zbog unutrašnje motivacije, a ne zbog zakonski potrebne kvalifikacije, te u tom slučaju posedovanje sertifikata može biti nevažno.

Ukoliko je obuka organizovana na zahtev određene institucije ili organizacije, preporučuje se da se ta informacija jasno predoči učesnicima pre početka obuke.

Bez obzira na okolnosti, neophodno je obezbediti potvrdu o učešću za sve polaznike. Ukoliko izdavanje zvaničnog sertifikata nije moguće, pružalac obuke treba da pripremi posebne sertifikate koji jasno opisuju postignute rezultate učenja svakog polaznika, čak i ako ti sertifikati nemaju zvaničnu pravnu snagu.

Osobe sa invaliditetom, u načelu, treba da budu uključene u redovno organizovane obuke. U pojedinim slučajevima, organizovanje posebne obuke takođe može biti prihvatljivo rešenje.

Za pojedinačne učesnike sa invaliditetom, **prisustvovanje redovno organizovanim obukama trebalo bi da bude pravilo.** Ukoliko se na vašoj obuci nađe osoba sa invaliditetom, preporučuje se da prethodno **razgovarate** s njom kako biste stekli uvid u to šta je za nju moguće, šta nije, kao i kako

da prilagodite određene delove sadržaja obuke koji nisu pristupačni (npr. određene praktične vežbe), kako bi se i dalje postigli kvalitetni rezultati učenja.

Organizovanje specijalizovane obuke za osobe sa određenim oblikom invaliditeta predstavlja potpuno prihvatljivo rešenje i potrebno je da bude omogućeno u slučaju postojanja konkretnog zahteva (npr. od institucije specijalnog obrazovanja) ili ukoliko se na osnovu procene utvrdi postojanje opravdane potrebe za takvom obukom. Ova potreba može biti rezultat većeg broja pojedinačnih zahteva u kratkom vremenskom periodu, saznanja dobijenih kroz konsultacije sa relevantnim stručnjacima ili povratnih informacija osoba sa invaliditetom, ukoliko se utvrdi da osnovne karakteristike standardno organizovane obuke, poput njegovog uobičajenog trajanja od jednog dana ili osam nastavnih jedinica, predstavljaju značajan izazov u pogledu pristupačnosti.

Kako bi se ispunili navedeni zahtevi i pronašao adekvatan način za rešavanje svih eventualnih izazova, potrebno je pridržavati se sledećih principa:

- **Fleksibilnost i kreativnost** u pristupu organizaciji i sprovođenju obuka.
- **Kompetentnost i profesionalnost predavača**, uz adekvatnu pripremljenost i stručnost u radu sa različitim grupama učesnika.
- **Prilagođavanje obuka na osnovu (proverenih) potreba učesnika**, što može podrazumevati fokusiranje na najvažnije i najrelevantnije segmente nastavnog plana i programa.
- **Težnja ka što većoj inkluzivnosti**, kako bi svi učesnici imali mogućnost zajedničkog učenja i međusobne razmene iskustava. Cilj je organizacija obuka koje omogućavaju da svi polaznici, bez obzira na

specifičnosti, uče zajedno i jedni od drugih, kako bi se osposobili za delotvorno reagovanje i pružanje pomoći u vanrednim situacijama.

3) Primeri iz prakse projektnih partnera

Naše prakse zasnovane su na početnom radu na ovoj temi, koji je sproveden u okviru projekata kao što su FormAbili i MOSAIC.

Pre nego što su obrazovni programi iz oblasti prve pomoći za osobe sa invaliditetom počeli da se sprovode u praksi, nekoliko organizacija u okviru konzorcijuma je najpre radilo na drugačijem, ali srodnom pristupu. Nažalost, među pružaocima prve pomoći – bilo da su u pitanju laici koji pružaju prvu pomoć ili u nekim slučajevima, obučeno medicinsko osoblje – i dalje postoji izvesna nesigurnost o tome kako pomoći osobi sa invaliditetom u hitnim situacijama. Ovo je prisutno uprkos činjenici da su osnovne mere, tj. prva pomoć u užem smislu, uglavnom iste, jer se medicinske specifičnosti invaliditeta obično ispoljavaju tek u naprednijim fazama medicinskog tretmana. Kod složenijih medicinskih intervencija postoje određene razlike, ali je i u tim intervencijama važan fokus na pristupu i komunikaciji sa osobama sa invaliditetom u situacijama koje zahtevaju hitnost reagovanja.

Godine 2016. regionalni odbor ANPAS Abruzzo pokrenuo je projekat „**FormAbili**“, u okviru kojeg se sprovodila sveobuhvatna obuka sastavljena od četiri seminara namenjenih osoblju službi za spasavanje. Obuka se sastoji od teorijskih i praktičnih modula, sa specifičnim fokusom na različite tipove invaliditeta (kognitivni, senzorni, motorički i intelektualni). Ova specijalizovana obuka realizovana je u saradnji sa lokalnim zainteresovanim stranama iz javne uprave, nacionalnim spasiocima, akademskim istraživačima i volonterima. Tokom prethodnih godina, „**FormAbili**“ je pružio osnovnu obuku iz oblasti hitnog spasavanja za osobe sa invaliditetom mnogim ključnim akterima u

sektoru spasavanja, a jedan od njegovih ciljeva je uspostavljanje stalnog tehničkog tela za dalji razvoj i razmatranje tema vezanih za inkluziju.

MOSAIC, raniji projekat Erasmus+ programa koji je koordinisao CDI, partner projekta INFA, bio je fokusiran na osnovnu prvu pomoć i objavio je smernice koje su se posebno bavile razlikama u komunikaciji, kao i onim što se obično naziva „psihološka prva pomoć“. Lako je zamisliti situaciju u kojoj pružalac pomoći mora da prilagodi svoje postupke kako bi žrtvu nesreće, koja ima senzorni invaliditet, obavestio o njenim povredama, o nastaloj situaciji i smirio je. U okviru projekta prikupljene su i određene dopune uobičajenog programa obuke za prvu pomoć, kao što su postupci za premeštanje osobe u nesvesnom stanju iz invalidskih kolica na tlo pre sprovođenja daljih mera, ili razlike u simptomima u vrlo specifičnim slučajevima.

Poput projekta FormAbili, koji je poslužio kao uvod u temu pružanja prve pomoći osobama sa invaliditetom u hitnim situacijama i doveo do daljeg rada, i MOSAIC je imao sličnu ulogu za stručnjake koji su u njemu učestvovali. Postavljeno je pitanje i diskutovano o tome zašto bi se obuka fokusirala samo na pružanje pomoći povređenoj osobi sa invaliditetom, a ne i na to kako osoba sa invaliditetom može pružiti pomoć povređenoj osobi (bilo da ta osoba ima invaliditet ili ne).

Mandat projekta, zbog svog drugačijeg fokusa, nije omogućio detaljno istraživanje ovog aspekta, ali je prikupljena ograničena zbirka ideja i obavljena kratka razmena sa stručnjacima (predavačima za osobe sa invaliditetom), kao i kroz povratne informacije od jedne lokalne organizacije osoba sa invaliditetom. Na taj način, FormAbili kao i MOSAIC mogu se smatrati pretečama ovih praksi, ali i kao osnova za formiranje projekta „*Inkluzivna prva pomoć*“ kao takvog — kako bi se temi obuke prve pomoći za osobe sa invaliditetom dalo više prostora i omogućilo konsultovanje sa

relevantnim zainteresovanim stranama izvan onoga što su prethodni projekti uključivali ili mogli da obuhvate u svojim kontekstima.

Četiri slučaja prakse obuke za osobe sa invaliditetom

Dva primera - Inkluzivne grupe dece i osoba koje primaju uslugu kućne pomoći - Associazione Nazionale Pubbliche Assistenze (ANPAS), Italija

ANPAS je velika mreža volonterskih organizacija koje deluju u oblasti hitne medicinske pomoći, civilne zaštite i pomoći u vanrednim situacijama.

Iako ANPAS čine mnoge organizacije sa opsežnim iskustvom i velikim brojem volontera, i iako su mnoge situacije zahtevale da volonteri budu obučeni za spašavanje osoba sa invaliditetom, širi ANPAS pokret još uvek ne pruža redovno specijalizovane kurseve, priručnike niti instrumente dizajnirane na nacionalnom nivou za podučavanje prve pomoći osobama sa invaliditetom..

Slika 1 Vizuelna pomagala. Nakon pozitivnih rezultata ovog jednostavnog iskustva, predavači predlažu da se u budućnosti uvedu obuke prve pomoći koje koriste piktograme za augmentativnu i alternativnu komunikaciju.

Dakle, pre nego što su uspostavljene prakse predstavljene u ovom poglavlju, oblast pružanja prve pomoći i spašavanja osoba sa invaliditetom prvenstveno je bila obrađivana kroz rad inkluzivnih spasilačkih službi, u

okviru kojih je već sprovedeno mnogo relevantnog rada:

Organizacije ANPAS-a i njihovi volonteri poslednjih nekoliko godina posvećeni su temi inkluzivnog spašavanja i prve pomoći, pri čemu je u ovom polju sprovedeno mnogo relevantnog rada – počevši od već pomenutog projekta FORMABILI i nastavljajući sa praktičnim iskustvom u obrazovanju osoba sa invaliditetom za pružanje prve pomoći.

Slika 2 Igra uloga u akciji!

ANPAS praksa: "Inkluzivna obuka za prvu pomoć: učenje iz iskustva" – Croce Azzurra di Paviglio

Prvi primer obuke potiče iz ličnog iskustva volontera uključenog u obuku dece uzrasta od 8 do 12 godina u pružanju prve pomoći. Pre svega, potreba za sprovođenjem ovakvih obuka zasniva se na nedostatku edukacije dece o osnovama prve pomoći, kao i na opštoj neupućenosti i nelagodnosti kod najmlađih prema osnovnim konceptima hitnih intervencija, poput ambulansnih kola, poziva hitnoj službi i sličnog. Kurs prve pomoći, u trajanju od tri sata, bio je uglavnom zasnovan na igrama i praktičnim aktivnostima posebno osmišljenim za decu, kao što su igranje uloga, edukativne kartice i slično. Cilj ovih aktivnosti bio je da mladim polaznicima omoguće sticanje osnovnih veština za prepoznavanje opasnosti i sprovođenje prvih jednostavnih koraka u

pružanju prve pomoći, kao što su prepoznavanje opasnosti, obaveštavanje nadležnih službi i zbrinjavanje manjih povreda.

Tokom obuke, volonteri su primetili da su dvoje polaznika deca sa teškoćama u učenju, o čemu nisu bili prethodno obavješteni. Budući da za njih nisu unapred osmišljene nikakve specifične aktivnosti ili prilagođeni program, volonteri su spontano osmislili rešenja i prilagodili svoj pristup kako bi uspešno uključili ovu decu u grupu i obezbedili da i njihovo iskustvo učenja bude uspešno i korisno.

Modul je prilagođen kako bi aktivnosti bile inkluzivnije i prilagođene potrebama sve dece: **instruktori su utvrdili da su kartice sa slikovnim prikazima izuzetno delotvorne, kao i aktivnosti poput igranja uloga i imitacije.** Na primer, deca sa teškoćama u učenju su u početku imala ulogu povređenih pacijenata koje su druga deca zbrinjavala, nakon čega su preuzimala ulogu spasilaca kada su se bolje upoznala sa postupcima. Jedna od aktivnosti uključivala je upotrebu vokitokija za simulaciju hitnih telefonskih poziva, pri čemu je pripovedanje priča dodatno doprinelo lakšem razumevanju i aktivnom učešću.

Volonteri-instruktori su ubrzo uočili da su **vizuelna sredstva, poput kartica, kao i mogućnost uključivanja dece sa teškoćama u učenju u širu grupu, bili od izuzetnog značaja u datim okolnostima.** Ključnu ulogu u ovom procesu imala je integracija i međusobna interakcija među decom.

Ciljna grupa:

- Deca od 8 do 12 godina, među njima i deca sa poteškoćama u učenju.

Prilagođavanje / Nastavni materijal:

- Inkluzivna nastava!
- Vizuelni materijali;
- Igranje uloga, imitacija igara, pripovedanje priča.

Stečena znanja i veštine:

- Nisu u potpunosti obuka prve pomoći, već:
- Rezultati učenja prilagođeni uzrastu, isti za sve polaznike!

Suštinske smernice:

- Pripremljenost za korišćenje vizuelnih sredstava (mogu biti u štampanom ili vizuelnom obliku);
- Održavajte interaktivne elemente inkluzivnim: rotirajte uloge između dece sa i bez teškoća!

Primer:

- Šta je moguće čak i kada nema pripreme za specifičnu ciljnu grupu;
- Opšta pripremljenost, tj. dostupnost alternativnih nastavnih materijala i poštovanje principa inkluzivnosti.

Dodatni aspekti za prilagođavanje:

- Nikada nemojte prisiljavati dete da učestvuje u aktivnostima koje mu nisu prijatne (npr. simulacije povreda). Umesto toga, pronađite alternativne aktivnosti kojima će se dete baviti u takvim situacijama.
- U slučaju da određena teškoća povećava rizik od nastanka relevantne hitne situacije (npr. epilepsija), korisno je obučiti decu kako da pomognu svom vršnjaku u takvim okolnostima.

ANPAS Praksa: "Competenze formid-Abili" – Assistenza Volontaria Collecchio – Sala Baganza – Felino

Drugi doprinos dolazi od druge lokalne organizacije ANPAS-a koja je strukturirala modul obuke usmeren na osobe sa invaliditetom koje primaju uslugu pomoći u kući. Projekat ima za cilj poboljšanje integrisanja i inkluziju osoba sa invaliditetom, osim povećanja njihovog nivoa nezavisnosti, posebno u kućnom okruženju. Istovremeno, drugi rezultat bi mogao biti pružanje neke vrste sigurnosne mreže za negovatelje koji se mogu naći u hitnoj potrebi za pažnjom (npr. šta se dešava ako referentna osoba pretrpi moždani udar tokom službe?). Projekat je osmišljen da pruži specifične module obuke koji ilustruju osnovne veštine i korisne informacije u hitnim situacijama.

Čitava ideja projekta sastavljena je sa lokalnim akterima i ključnim zainteresovanim stranama (Univerzitetska bolnica u Parmi, operater telefonskog broja za hitne slučajeve KSNUMKS, Regionalni komitet ANPAS-a i tim psihologa). Modul obuke, dizajniran u ovom slučaju za ciljnu grupu od 22 lokalne mlade osobe, podeljen je u četiri glavne akcije: osnovni kursevi PP čiji je cilj upoznavanje sa stvarnim okruženjima i alatima zdravstvene zaštite i prepoznavanje vanrednih situacija koje zahtevaju hitnu akciju, stvaranje baze podataka o lokalnim negovateljima i osobama sa invaliditetom povezanim sa njima i na kraju razmena rezultata unutar zajednice kako bi se razgovaralo o različitim ishodima (društvena okupljanja).

Projekat, koji tek treba da bude sproveden u praksi, konačno ima za cilj izgradnju jačih veza i udruživanja unutar lokalne zajednice kroz bolje odnose i zajedničke trenutke druženja koji bi mogli povećati recipročni nivo poznanstva između lokalnih zdravstvenih radnika, negovatelja i osoba sa invaliditetom.

Ciljna grupa:

- Osobe sa različitim vrstama invaliditeta koje primaju pomoć kod kuće.

Prilagođavanje / Nastavni materijal:

- Razgovarajte sa samim osobama ili starateljem.

Stečena znanja i veštine:

- Mogućnost da se dobije pomoć u slučaju hitne medicinske pomoći druge osobe u svom domu (npr. negovatelja).

Suštinske smernice:

- Inkluzivni razvojni proces lokalnog projekta ("doručak" sa osobama sa invaliditetom/njihovim starateljima i spasilačkim organizacijama objašnjavajući situaciju i mogućnosti postupanja u slučaju vanrednih situacija).

Primer:

- Razvoj lokalnog projekta uz uključivanje svih relevantnih aktera;
- Ljudima kojima je potreban viši nivo pomoći i podrške kao pružaocima osnovne prve pomoći.

Dva primera: Inkluzivni školski bolničari i audio kursevi samo za osobe sa oštećenjem vida – Arbeiter-Samariter-Bund Deutschland e.V., Nemačka

O organizaciji

Arbeiter-Samariter-Bund Deutschland e.V. (ASB) osnovan je 1888. godine u Berlinu, od strane šest stolara koji su sproveli prvi „Kurs prve pomoći u slučaju nesreće“. Danas, ASB predstavlja jednu od najvećih humanitarnih organizacija u Nemačkoj, nepristrasnu u političkom i verskom smislu, sa 16 ogranaka na saveznom nivou i više od 200 ogranaka na regionalnom nivou. Pružanje prve pomoći od samog osnivanja predstavlja jednu od glavnih aktivnosti ove organizacije, uz delatnosti poput civilne zaštite, socijalnih usluga i međunarodne humanitarne pomoći.

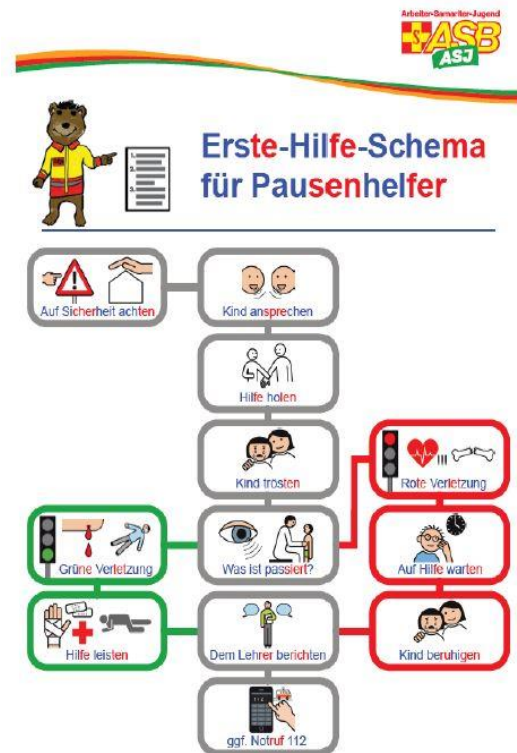
ASB se zasniva na demokratskim i humanitarnim principima i pomaže svim ljudima bez obzira na njihovu političku, etničku, nacionalnu i versku pripadnost. Prema svojoj misiji "pomažemo ovde i sada" ASB se, između ostalog, fokusira na ranjivost, a samim tim i na ciljne grupe kao što su osobe sa invaliditetom.

U svih 16 saveznih pokrajina, približno 130 ogranaka ASB-a sprovodi kurseve prve pomoći namenjene odraslima, deci, obrazovnim ustanovama, pa čak i psima. Svake godine, obuku prolazi nekoliko stotina hiljada učesnika, dok se oko 1.700 instruktora ASB-a svake godine obučava i usavršava za izvođenje ovih aktivnosti.

ASB praksa: prva pomoć u školi - "Pausenhelfer: innen-Dienst inklusiv"

Projektat inkluzivne prve pomoći "Pausenhelfer: innen-Dienst inklusiv" (cca. prevodivo kao: inkluzivna usluga pomoćnika u pauzama) sprovela je nezavisna omladinska asocijacija ASB-a kako bi se učenici inkluzivnih osnovnih škola kvalifikovali za pružanje prve pomoći. Na taj način deca razvijaju timski duh, samopouzdanje i sveukupnu svest o moralnoj hrabrosti / društvenom angažovanju.

Deo kursa je zasnovan na potrebi da se objasni relevantnost i utvrdi trenutak u kojem treba pozvati hitnu pomoć.

Slika 3 Dijagram toka prve pomoći koji se koristi za inkluzivnu obuku

Da bi se do učenika doprlo na odgovarajući način i sa dostižnim ciljevima, bilo je neophodno unapred uključiti nastavnike i roditelje, jer oni najbolje poznaju učenike, njihove mogućnosti i granice i stoga su u stanju da vrednuju zadatke i obaveze koje dolaze zajedno sa projektom.

Postojeći materijal i raspored obuka potrebno je prilagoditi tako da zadovolje sledeće uslove:

- Obezbeđen je prevod nastavnih materijala na lako čitljiv jezik.
- Poster i radni listovi su napravljeni pomoću METACOM simbola.
- Uključen je AniBookRreader sa svojom audio podrškom.
- Tipovi obuka su personalizovani.

U zavisnosti od razreda (starosti učenika) i na osnovu saveta roditelja, korišćeni su dodatni resursi kao što su augmentativna i

alternativna komunikacija (AAC), signalna svetla za jačinu zvuka, tajmer vremena ili prevodioci znakovnog jezika tokom obuke. Štaviše, postalo je jasno da uvek postoji tim trenera koji su neophodni kako bi se zadovoljile potrebe svakog učenika.

Slika 4 "Semafor raspoloženja" - alat koji pomaže deci koja inače imaju poteškoća da to učine, komuniciraju svoja trenutna osećanja.

Pilot obuka u 2021. godini i njena evaluacija sprovedeni su kako bi se osigurala dostupnost obrazovnih sredstava.

Posebno je važno napomenuti da je bilo potrebno i dovoljno vremena za pripremu: interna obuka, razvoj smernica, materijala i informacija za roditelje, kao i organizovanje više trenera.

U zavisnosti od učesnika, obuke su morale biti prilagođene lokalnim uslovima i fleksibilnom reagovanju.

Ciljna grupa:

Učenici osnovnih škola sa smetnjama u razvoju

Prilagođavanje / Nastavni materijal:

- Korišćenje lako čitljivog jezika i više vizuelnih / auditivnih resursa;
- U zavisnosti od učesnika, fleksibilne reakcije i prilagođavanja su važni.

Stečena znanja i veštine:

- Nije u pitanju klasična obuka prve pomoći, jer su učenici premladi, ali se mogu postići ciljevi učenja koji odgovaraju određenom uzrastu.

Suštinske smernice:

- Vizualizacija materijala i metoda za učenje (vizuelnih i auditivnih);
- Učešće nekoliko trenera;
- Fokus je učenje na zabavan način.

Primer:

- Materijali i metode za učenje na lako čitljivom jeziku;
- Individualizovana struktura kursa u zavisnosti od invaliditeta.

Dodatni aspekti za prilagođavanje:

- roditelji i nastavnici moraju biti uključeni u ranoj fazi kako bi adekvatno odgovorili na određene potrebe.

Prva pomoć za osobe sa oštećenjem vida

ASB je 2021. godine, na inicijativu jedne nevladine organizacije koja se bavi osobama sa oštećenjem vida, angažovan za sprovođenje obuka prve pomoći prilagođenih ovoj ciljnoj grupi. U pripremnoj fazi, organizovane su dve telekonferencije sa 12 polaznika, koje je predavač vodio sa jasnim ciljevima: prvo, da osigura inkluzivno i pristupačno okruženje za sve učesnike; drugo, da stekne dublji uvid u specifične potrebe ciljane grupe; i treće, da se kao predavač fokusira isključivo na verbalnu komunikaciju, izbegavajući oslanjanje na vizuelne prezentacije ili pisane materijale. Tokom ovih sastanaka, predavač se posvetio obradi tri ključne teme:

- psihološka prva pomoć
- šta očekivati kada pozovete hitnu pomoć
- šok

Posebno kada je reč o šoku, predavač je morao preneti različite načine prepoznavanja osoba koje pate od ovog stanja, s obzirom na to da se šok obično lakše prepoznaje putem vizuelnih karakteristika.

Svaki kurs trajao je ukupno 1,5 sat, uz uključene pauze, kako bi se polaznicima omogućilo postavljanje pitanja i pružanje povratnih informacija. Tokom ovih sesija postalo je očigledno da ciljna grupa ne teži osposobljavanju za pružanje pomoći u javnim situacijama, već sticanju veština neophodnih za pružanje pomoći sebi, članovima porodice, prijateljima i psima vodičima u sopstvenom okruženju, ukoliko to situacija zahteva. Dodatno, jedan od primarnih ciljeva obuke bio je unapređenje znanja i sposobnosti procene povreda, s obzirom na to da osobe sa oštećenjem vida imaju povećan rizik od povreda čak i u vlastitom domu.

Treći kurs je realizovan kroz neposrednu nastavu i bio je fokusiran na probleme sa disanjem, poremećaje svesti (bez srčanog zastoja i kardio pulmonalne reanimacije) i povrede. Za sprovođenje kursa bilo je potrebno angažovanje šest predavača, budući da je svaka vežba morala biti direktno prikazana svakom polazniku pojedinačno, a vežbe su uključivale sledeće:

1. teorijsko objašnjenje
2. prva demonstracija dok je polaznik imao ulogu osobe sa povredom
3. druga demonstracija sa detaljnim objašnjenjima
4. promena uloga: polaznici su imali zadatak da demonstriraju postupak, dok je predavač preuzimao ulogu povređenog, uz davanje korekcija i smernica tokom demonstracije.

Nakon uspešnog završetka prvih sesija, osmišljen je četvrti kurs koji je obuhvatao srčani zastoj i kardio pulmonalnu reanimaciju (CPR). Predavači su demonstrirali osnovne postupke, kako na sebi, tako i na polaznicima. Za praktične vežbe korišćene su edukativne lutke namenjene obuci. Na kraju obuke, polaznici su izrazili potrebu za dodatnim kursom posvećenim njihovim psima vodičima, koji je potom integrisan kao deo celokupnog modula.

S obzirom na to da većina osoba sa oštećenjem vida poseduje sposobnost rekonstrukcije postupaka i reprodukcija informacija čak i nakon dužeg vremenskog perioda, uz adekvatna prilagođavanja i fleksibilan pristup, moguće je obraditi iste teme kao na standardnim kursevima prve pomoći.

Ciljna grupa:

Osobe sa oštećenjem vida

Prilagođavanje/ Nastavni materijal:

- glas je najvažniji izvor;
- predavači ne smeju imati strah od kontakta, jer oni sami preuzimaju ulogu povređenog;
- potrebno je više vremena, predavača i različitih tipova kurseva.

Stečena znanja i veštine:

- sposobnost pružanja prve pomoći u slučajevima hitne medicinske intervencije koja uključuje drugu osobu ili psa u sopstvenom domu.

Suštinske smernice:

- fokus na verbalnoj komunikaciji i vežbama dodira;
- angažovanje više predavača;
- posebna priprema obuke koja je od suštinskog značaja.

Primer:

- detaljna i temeljna priprema;
- prilagođeni dizajn obuke specifično usmeren na jednu vrstu invaliditeta;
- osobe kojima je potreban viši nivo podrške, ali koje imaju želju i motivaciju da se osposobe za pružanje pomoći sebi i drugima (npr. psima vodičima, članovima porodice, prijateljima).

Dodatni aspekti za prilagođavanje:

- Teorijska nastava putem telefona je izvodljiva (olakšava učešće polaznicima i zahteva manje resursa).
- Psi vodiči će verovatno biti deo obuke, pri čemu je potrebno uzeti u obzir pristupačnost prostora, higijenu, čišćenje i kućni red.

Obuka osoba sa invaliditetom u oblasti pružanja prve pomoći u Danskoj – Pravni okvir i praktična primena – Danish People's Aid

O organizaciji

Danish People's Aid (DPA) predstavlja volontersku organizaciju koja se, između ostalog, bavi edukacijom iz oblasti prve pomoći. Jedna od osnovnih delatnosti ove organizacije jeste organizovanje obuka iz prve pomoći. Po broju polaznika, udruženje zauzima treće mesto među organizacijama u Danskoj, a programi su namenjeni različitim ciljnim grupama, uključujući učenike osnovnih i srednjih škola, studente, polaznike stručnih obrazovnih programa, kandidate auto-škola, zaposlene u preduzećima, kao i članove različitih udruženja.

Naravno, među ovim ciljnim grupama nalaze se i osobe sa različitim stepenom invaliditeta.

Fleksibilnost sadržana u nacionalnom pravnom okviru omogućava predavačima sprovođenje inkluzivnih obrazovnih programa.

DPA je član Danskog saveta za prvu pomoć i samim tim ima obavezu da se pridržava planova obrazovanja koje propisuje Savet. Svi obrazovni planovi Saveta sadrže ciljeve kompetencija. Primer jednog takvog cilja kompetencija može se pronaći u modulu „Prva pomoć kod krvarenja“, gde se jasno definišu očekivani ishodi obuke:

„Polaznik je sposoban da proceni situaciju i pruži odgovarajuću prvu pomoć kod manjih i većih krvarenja, bez obzira na mesto na telu i obim krvarenja. Pored toga, polaznik je sposoban da pruži odgovarajuću prvu pomoć u slučaju sumnje na unutrašnje krvarenje. Polaznik je osposobljen da postupa u skladu sa glavnim principima prve pomoći i da preduzme preventivne mere kako bi se izbegao cirkularni šok uzrokovan krvarenjem.“

Ako polaznik postigne postavljene ciljeve kompetencija, može mu biti izdat sertifikat koji to potvrđuje. Sertifikat se izdaje isključivo ukoliko polaznik dostigne definisane ciljeve kompetencija.

Budući da sertifikat o završenom kursu priznaju nadležni organi i da služi kao dokaz da osoba poseduje kompetencije navedene u sertifikatu, praksa među predavačima je veoma stroga: polaznik mora ispuniti postavljene ciljeve kompetencija da bi dobio sertifikat o završenom kursu.

Mogućnost sticanja sertifikata o završenom kursu razlikuje se u zavisnosti od vrste invaliditeta.

Pristupačnost je ključni faktor koji se razmatra prilikom izrade zvaničnih nacionalnih nastavnih materijala.

Bez obzira na praktičnu sposobnost polaznika da vežbaju ili primene određenu meru prve pomoći, opšti pristup obrazovnom sadržaju omogućen je kroz pristupačne zvanične materijale za kurs. Zvanični priručnik za kurs, koji je obezbeđen za sve polaznike, bilo da imaju invaliditet ili ne, napisan je jednostavnim i lako razumljivim jezikom, a dostupna je i audio verzija.

To ukazuje da za određene vrste invaliditeta, poput oštećenja vida, ne postoje prepreke za inkluziju. Među polaznicima DPA postojao je primer, zaposlenog sa potpunim gubitkom vida, koji je pohađao interni kurs prve pomoći. Polaznik je uspešno ispunio sve postavljene ciljeve kompetencija i po završetku kursa dobio sertifikat pod jednakim uslovima kao i njegove kolege.

U slučaju da polaznik, usled problema sa pristupačnošću, nije bio u mogućnosti da ostvari sve definisane ciljeve kompetencija, bio bi mu izdat sertifikat, ali ne u punom obimu, već u formi koja ne sadrži potvrdu o ispunjenju svih ciljeva kompetencija. Sistem

sertifikacije predviđa fleksibilne opcije za ovakve situacije.

DPA koristi elektronski portal sertifikata obuka gde se svi predavači prijavljuju i svi

Elementer som kursisten har deltaget i

- Førstehjælp ved sygdomme (1,5 timer)
- Særligt læg: Del 2 af 'Førstehjælp ved ulykker' (1,5 timer)
- Førstehjælp ved småskader (1,5 timer)
- Særligt læg: Forbrændinger, ætsninger og forgiftninger (0,5 time)
- Førstehjælp ved hjertestop (4 timer)
- Førstehjælp ved skader på bevægeapparatet inkl. hovedskader (1,5 timer)
- Førstehjælp ved blødninger (1,5 timer)

Slika 5 Snimak ekrana iz sistema gde instruktor može poništiti odabir ciljeva kompetencija

polaznici obuka prikupljaju svoje sertifikate. S obzirom na to da su sertifikati elektronski i da obuka prve pomoći obično obuhvata više ciljeva kompetencija, moguće je izdati sertifikat osobi koja je učestvovala na obuci i ostvarila određene ciljeve kompetencija, čak i ako nisu svi ciljevi postignuti. Predavač ima mogućnost da izostavi one ciljeve kompetencija koje polaznik nije ispunio, nakon čega se izdaje sertifikat o završenoj obuci, ravnopravan sa sertifikatima ostalih polaznika koji ispunjavaju ovaj uslov.

Izuzeće za vozačke dozvole, gde bi zahtev za posedovanje kompletnog sertifikata o završenoj obuci prve pomoći doveo do isključivanja osoba sa invaliditetom iz procesa sticanja vozačke dozvole.

Ukoliko polaznik namerava da stekne vozačku dozvolu, zakonski propisi nalažu da prethodno mora završiti obuku prve pomoći. Obuka traje 8 sati i obuhvata, između ostalog, osnovne postupke reanimacije,

prevenciju saobraćajnih nesreća i njihovo zbrinjavanje.

Dansk Førstehjælpsråd
Førstehjælpsbevis

Test

har den 02-10-2023 deltaget aktive i de nedenfor anførte førstehjælpsuddannelser som er gennemført med tilfredsstillende resultat if. Dansk Førstehjælpsråds anbefalinger:

- Førstehjælp ved hjertestop (4 timer)
Deltageren kan både selvstændigt og i samarbejde med andre, håndtere en voksen bevidstløs person, med og uden normal vejrtrækning, if. ERC guidelines for basal genoplivning. Deltageren kan give relevant førstehjælp til en voksen person, der har fremmedlegemer i lufvejene, if. ERC guidelines for basal genoplivning. Deltageren kan anerkende en hjertestarter, hvor det er relevant for førstehjælperen.
- Særligt læg: Del 2 af 'Førstehjælp ved ulykker' (1,5 timer)
Deltageren kan planlægge og udføre de nødvendige handlinger, der tilgodeser egen og andres sikkerhed. Deltageren kan ved anvendelse af ABC-metoden vurdere om en tilskadekommen har kritiske skader og håndtere disse, herunder bevidstløse med normal vejrtrækning og personer der er tvunget af kredsløbsstop. Deltageren kan vurdere om der er behov for professionel hjælp, og tilkalde denne på et hensigtsmæssigt tidspunkt. Deltageren kan give yderligere førstehjælp til tilskadekomne, i de første minutter, i forbindelse med ulykker.
- Førstehjælp ved blødninger (1,5 timer)
Deltageren kan vurdere og yde den relevante førstehjælp i forbindelse med både mindre og større blødninger uanset placering på kroppen og blødningens omfang.
Deltageren kan udføre yder relevant førstehjælp ved mistanke om indre blødninger. Deltageren kan handle ud fra førstehjælperens hovedpunkter.
Deltageren kan handle forebyggende i forhold til at undgå kredsløbsstop som følge af blødninger.
- Førstehjælp ved sygdomme (1,5 timer)
Deltageren kan handle hensigtsmæssigt ved akut opståede situationer i forbindelse med sygdom og kan vurdere og yde den relevante førstehjælp i kritiske eller livstruende sygdomssituationer.
- Førstehjælp ved skader på bevægeapparatet inkl. hovedskader (1,5 timer)
Deltageren kan handle hensigtsmæssigt ved skader på bevægeapparatet samt ved hovedskader. Deltageren kan vurdere hvornår der skal tilkalde hjælp, herunder til lægebehandling eller behandlingen kan afsluttes af førstehjælperen.

Dansk Førstehjælpsråd anbefaler at den opnåede førstehjælpskompetence vedligeholdes jævnligt, senest den 02-10-2025. For førstehjælpsuddannelser gennemført i forbindelse med erhvervelse af kørekort gælder dog, at de højest må være et år gamle if. kørekortbeholdningsreglerne.

DANSK FØRSTEHJÆLP
Instruktør: Thomas Egeborg Pedersen (2023)
Bevis ID: D146-uvib-umiv-vg10
Beviset kan verificeres på <http://kursusbevis.førstehjælpsraad.dk/bevisvalidering> ved hjælp af bevis-id.

Slika 6 Sertifikat sa odabranim ciljevima kompetencije

Moguće je da polaznik zbog invaliditeta ne može da završi obuku u celosti. U takvom slučaju, predavač popunjava obrazac kojim se potvrđuje koje ciljeve kompetencija osoba nije ispunila. Polaznik zatim može podneti ovaj obrazac administrativnom centru policije, koji može izdati odobrenje za sticanje vozačke dozvole bez završene standardne obuke prve pomoći.

Slika 7 Obrazac koji instruktor može dati osobi sa invaliditetom

Ova dva sistema omogućavaju izdavanje sertifikata iz oblasti prve pomoći osobama sa invaliditetom, čak i u situacijama kada su pojedini segmenti obuke ili određeni delovi nastavnog sadržaja njima nepristupačni. Pored omogućavanja izdavanja sertifikata, ovakav pristup osigurava ravnopravno učešće osoba sa invaliditetom sa ostalim polaznicima obuke, čime se unapređuje inkluzivnost i jednakost u procesu obrazovanja.

Ciljna grupa:

- Polaznici obuke sa bilo kojom vrstom invaliditeta

Prilagođavanje / Nastavni materijal:

- Pristupačnost zvaničnih nastavnih materijala za određene vrste invaliditeta je obezbeđena (materijali su napisani jednostavnim jezikom prilagođenim svima, a dostupna je i audio verzija).
- Upotreba dodatnih nastavnih materijala zavisi od polaznika i predavača.

Stečena znanja i veštine:

- Potpuno ostvarivanje standardnih rezultata obuke ili, ukoliko to nije moguće, postizanje dela tih rezultata. Ovo se jasno odražava u sadržaju sertifikata.

Suštinske smernice:

- Obuke su osmišljene tako da inkluzija bude osnovni princip.
- Predviđene su alternativne opcije za priznavanje učešća koje odstupa od standardne obuke.
- Osobe sa invaliditetom učestvuju ravnopravno sa ostalim polaznicima.
- Sistem izuzetaka za vozačke dozvole omogućava osobama koje ne mogu da steknu puni standardni sertifikat da izbegnu ozbiljne posledice isključenja iz procesa sticanja vozačke dozvole.

Primer:

- Sistemi izdavanja sertifikata o završenoj obuci u kojima se od početka razmatraju jednake mogućnosti

Dodatni aspekti za prilagođavanje:

- Praktična primena fleksibilnosti koju omogućava sistem i dalje u velikoj meri zavisi od samog predavača.
- Detaljnije razmatranje ove teme u okviru obuke predavača moglo bi doprineti smanjenju postojećeg jaza i povećanju stepena optimalnog korišćenja fleksibilnosti sistema. S tim u vezi, potrebno je razviti smernice u saradnji sa organizacijama osoba sa invaliditetom (DPOs)
- Dostupnost kurseva mora biti poznata, tj. proaktivno obaveštavanje osoba sa invaliditetom! Uprkos fleksibilnom sistemu, osobe sa invaliditetom su i dalje nedovoljno zastupljene u edukaciji iz prve pomoći u Danskoj.

Saradnja našeg odeljenja za obuku sa lokalnim udruženjem za osobe sa oštećenjem sluha – Landesrettungsverein Weißes Kreuz, Italija

Pokrajinsko udruženje za spasavanje „Beli krst“ osnovano je 1965. godine od strane grupe građana u Bolzanu, glavnom gradu pokrajine Južni Tirol. Osnovni cilj u trenutku osnivanja bio je obezbeđivanje spasilačkih usluga i prevoza pacijenata za celokupno stanovništvo ove pokrajine. Danas je „Beli krst“ najznačajnija organizacija za pružanje pomoći u Južnom Tirolu.

Pored osnovnih aktivnosti, koje uključuju spasilačke službe i prevoz pacijenata, udruženje je razvilo i niz drugih usluga. Među najvažnijim uslugama nalaze se civilna zaštita, vazdušno spasavanje, spasavanje na skijalištima, hitni pozivi za pomoć u kući, hitna duhovna podrška, kao i brojne druge socijalne usluge.

„Beli krst“ već više od 25 godina organizuje obuke iz oblasti prve pomoći, prilagođene različitim potrebama i ciljnim grupama. Ove obuke obuhvataju širok spektar programa, od informativnih obuka o osnovama prve pomoći do sertifikovanih obuka u okviru bezbednosti na radu.

Odeljenje za obuku, koje je zaduženo za kurseve prve pomoći, akreditovano je kao centar za obuku od strane različitih profesionalnih udruženja. U zavisnosti od vrste kursa koji se nudi, okvirni uslovi i sadržaj kurseva određeni su zakonskim propisima. U tom smislu, propisi utiču i na metodološki i didaktički okvir, kao i na način organizacije završnog dela obuke.

U prethodnom periodu, broj zahteva osoba sa invaliditetom za učešće na obukama iz oblasti prve pomoći bio je ograničen, kao i zahteva za organizacijom obuka namenjenih grupama osoba sa posebnim potrebama.

Ipak, svaki put kada bi se takav zahtev pojavio, nastojalo se da se on ispuni, bilo organizovanjem obuka isključivo za osobe sa invaliditetom, bilo realizacijom inkluzivnih obuka prilagođenih specifičnim potrebama, kao u slučaju kada kompanija sa jasno definisanom inkluzivnom politikom zapošljavanja zatraži obuku iz prve pomoći za svoje zaposlene.

S obzirom na povremenu prirodu ovakvih zahteva, uglavnom je bilo moguće prilagoditi obuku konkretnim potrebama polaznika već u fazi planiranja i realizacije, pri čemu bi se predavači birali u skladu sa zahtevima grupe. Iskusni predavači sa visokim nivoom medicinskog znanja, poput medicinskih sestara i studenata medicine, pokazali su veću sigurnost i spremnost za realizaciju ovakvih obuka.

Pored *ad hoc* prilagođavanja obuka, ostvarena je saradnja sa lokalnim udruženjem osoba sa oštećenjem sluha. Saradnja je prvobitno započela kroz savetovanje o komunikaciji između medicinskih tehničara i pacijenata sa oštećenjem sluha, a stečeno znanje pretočeno je u niz preporuka za obučavanje ove ciljne grupe, koje su razvijene tokom organizacije kursa za upotrebu defibrilatora.

Uz minimalna prilagođavanja i osnovne smernice za unapređenje komunikacije predavača sa polaznicima, svi ciljevi obuke su uspešno postignuti bez ograničenja. Preporuke su bile sledeće:

- govornice na maternjem jeziku pacijenta¹ ;
- često ponovo uspostavljate kontakt očima;
- govornice smireno i ponovite ono što je rečeno;
- koristite jednostavne rečenice i reči;

---

¹ Praksa dolazi iz dvojezičnog regiona (Južni Tirol, Italija, gde se govori nemački i italijanski jezik)

- govorite normalnim tonom bez povisivanja glasa;
- ako je moguće, obezbedite tumača za znakovni jezik ili pisanu komunikaciju tokom obuke;
- zapišite ključne pojmove i obezbedite pisane materijale. Veća dostupnost pisanih materijala omogućava lakše i efikasnije usvajanje informacija.

Na osnovu iskustva stečenog u radu sa osobama sa invaliditetom tokom obuka iz oblasti prve pomoći, sledeće tačke izdvajaju se kao ključne za unapređenje redovnih programa obuka namenjenih ovoj ciljnoj grupi:

- Smanjenje neizvesnosti i povećanje svesti predavača u vezi sa sprovođenjem obuka za osobe sa invaliditetom.
- Organizacija specijalizovanih programa obuke za predavače.
- Temeljna priprema predavača za odgovaranje na specifične potrebe polaznika.
- Prilagođavanje nastavnih materijala potrebama ciljnih grupa.

Ciljna grupa:

Osobe sa oštećenjem sluha

Prilagođavanje / Nastavni materijal:

Fokusirajte se na pisane i vizuelne materijale

Komunikacija: osigurajte da usmene instrukcije budu pristupačne (na maternjem jeziku, jasno izgovorene, ali bez povisivanja glasa, kako bi se olakšalo čitanje sa usana) ili obezbedite tumača za znakovni jezik.

Stečena znanja i veštine:

Rezultati učenja na osnovnim kursevima

Suštinske smernice:

Uključivanje ciljne grupe već u fazi konceptualizacije kursa. Za iskusne predavače, postizanje potpunih rezultata učenja za ciljnu grupu zahteva minimalan dodatni napor.

Primer:

Dobra saradnja sa lokalnim/regionalnim akterima u izradi sadržaja za ciljnu grupu

Dodatni aspekti za prilagođavanje:

Dugoročno se preporučuje obuka predavača za rad sa ciljnom grupom u okviru redovne ponude kurseva.

4) Zaključak i perspektive:

Projekat „*Inkluzivna prva pomoć*” pružio je učesnicima nove perspektive, fleksibilne ideje i pristupe koji mogu podržati sprovođenje redovnih obuka iz prve pomoći za osobe sa invaliditetom. Mnoge prakse pokazale su šta je moguće ostvariti kada postoji volja da se to učini. Upoznali smo se sa različitim vrstama invaliditeta i suočili sa raznovrsnim izazovima, od pristupačne didaktike do pravnih okvira. Konstruktivne diskusije sa relevantnim akterima i stručnjacima iz organizacija osoba sa invaliditetom i pružalaca socijalnih usluga omogućile su nam da ocenimo prakse u skladu sa principima inkluzivnog obrazovanja.

Verujemo da smo podstakli druge predavače prve pomoći da preuzmu inicijativu i rade na unapređenju obrazovnih programa iz prve pomoći za osobe sa invaliditetom u okviru svojih nastavnih planova i organizacija za obuku.

Ipak, rad INFA predstavlja samo početak—dokaz da je ovakav pristup ostvariv i da je neophodno učiniti dalje korake u pravcu dostupnosti obuka prve pomoći za osobe sa invaliditetom, kao sastavni deo prava na obrazovanje.

Jedan od ključnih zaključaka predstavlja važnost obučavanja predavača prve pomoći o tome kako da sprovode obuke namenjene osobama sa invaliditetom. Takva obuka treba da obuhvati znanja o različitim vrstama invaliditeta i o potrebama za podrškom koje imaju osobe sa tim invaliditetima. To podrazumeva osnovno poznavanje samih invaliditeta i načina prepoznavanja da osoba ima invaliditet. Neophodno je pružiti dublje razumevanje o tome kako obuka pomaže osobi sa invaliditetom da živi samostalnije, zašto je znanje o reagovanju u hitnim situacijama od posebnog značaja za njih i

zašto je jednak pristup obrazovanju ključan za društvenu integraciju i učešće osoba sa invaliditetom svih uzrasta. Takođe, obuka predavača treba da ih osposobi da prilagode nastavni plan i program, stil predavanja i nastavne materijale kako bi što inkluzivnije odgovorili na potrebe za podrškom i pristupačnošću, sa ciljem kreiranja obuka koje pružaju kvalitetne rezultate učenja za sve i uvođenja inkluzivnih obuka u redovnu ponudu.

Još jedan važan aspekt je da se prva pomoć kao oblik obrazovanja ne pruža samo odraslima, već i deci školskog uzrasta kroz različite inicijative poput programa „*prva pomoć tokom ranog uzrasta*“, uključujući one koje sprovode neke od organizacija konzorcijuma. Stoga je od značaja da inkluzivne škole omoguće svoj deci da zajedno uče i učestvuju u obrazovnim aktivnostima koje nisu deo redovnog nastavnog plana i programa, kao što je prva pomoć. Predstavljeni projekat inkluzivnog pružanja prve pomoći predstavlja primer u kome je inkluzija dece sistematski ostvarena.

Uvođenje inkluzivnog obrazovanja u oblasti koje nisu tipično deo stepenom usmerenih sistema osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, takođe je izričito obuhvaćeno značenjem člana 24 UNCRPD, koji garantuje pravo na obrazovanje. Član 24, stav 5, naglašava: „*Države strane ugovornice će obezbediti da osobe sa invaliditetom imaju pristup.....stručnom osposobljavanju, obrazovanju odraslih i celoživotnom učenju bez diskriminacije i na ravnopravnoj osnovi sa drugima. U tom cilju, države strane ugovornice će voditi računa da se osobama sa invaliditetom obezbedi razuman smeštaj.*“

Naš pristup ukazuje na potrebu, pravo i mogućnost inkluzivne obuke prve pomoći za osobe sa invaliditetom. Postoji hitna potreba da se promoviše i podržava obrazovanje i obuka iz prve pomoći za sve.

Na nivou normativnog okvira, sertifikati iz prve pomoći treba da budu fleksibilniji kako bi obuhvatili inkluzivne obuke. Jedan od načina da se to olakša jeste omogućavanje izdavanja sertifikata prvenstveno na postignutim rezultatima učenja, umesto na propisanom katalogu koji određuje ne samo šta se predaje, već i kako. Primer sertifikata iz prve pomoći u Danskoj predstavlja prvi korak u tom smeru, omogućavajući sertifikate sa listama ciljeva kompetencija koji se mogu dalje diferencirati — ipak, svi sertifikati izdati nakon obuke su zvanični sertifikati. Definisane nastavne planove i programe iz prve pomoći i sertifikata na osnovu rezultata učenja istovremeno bi olakšalo evropsko priznavanje sertifikata iz prve pomoći, jer bi to omogućilo lakšu integraciju sa Evropskim kvalifikacionim okvirom u poređenju sa trenutnim, nacionalnim i veoma specifičnim pravilima i propisima za obuke prve pomoći.

Iako su ovi praktični i normativni izazovi složeni, prednosti su jasne, a one podrazumevaju sledeće:

Pružanje pristupačne i inkluzivne obuke omogućava osobama sa invaliditetom da žive samostalnije i da znaju kako da postupaju u hitnim situacijama. Razjašnjavanje normativnih nejasnoća, ali što je još važnije, osposobljavanje predavača da sa samopouzdanjem i kompetencijom obučavaju osobe sa invaliditetom, ohrabriće veći broj inkluzivnih kurseva prve pomoći. Time se pravi korak bliže ka ispunjenju potrebe i prava na inkluzivno obrazovanje i društvenu integraciju za sve osobe sa invaliditetom.

Razvoj ovakvog modula za obuku predavača zahtevaće značajno vreme i trud, a još više vremena će biti potrebno da se on uvede u redovnu i aktivnu obrazovnu ponudu koja će se kontinuirano unapređivati. Ipak, to bi moglo biti katalizator za šire inkluzivne obuke za osobe sa invaliditetom. Dokaz da se inkluzivna obuka sa dobrim rezultatima učenja može uspostaviti kao deo redovnih nastavnih

planova može olakšati zalaganje za normativne izmene, gde takva pravila još uvek predstavljaju prepreku potpunom priznavanju obuke za osobe sa invaliditetom. Organizacije iz konzorcijuma će istražiti mogućnosti za zajednički rad na razvoju modula za obuku predavača iz prve pomoći za osobe sa invaliditetom, u nastavku ovog projekta.

Inkluzivna prva pomoć je Erasmus + projekat koji se bavi dobrim praksama o obrazovanju za prvu pomoć za osobe sa invaliditetom.

Cilj ovog projekta je da pomogne različitim organizacijama i pružaocima usluga da pruže obuke prve pomoći.

Fokusira se na izazove koje predavači prve pomoći imaju prilikom podučavanja osoba sa invaliditetom.

Projekat se fokusira na načine pružanja podrške predavačima da ponude inkluzivnu obuku za prvu pomoć.

Gornji paragraf je lako čitljiv opis projekta. Više informacija o lako čitljivom jeziku možete pronaći na sledećem linku:

<https://www.inclusion.eu/european-standards%3A-how-to-use-easy-to-read>

Projekat "Inclusive First Aid " je sufinansiran iz programa Evropske unije Erasmus+. Za više informacija, pogledajte sajt projekta na: <http://infa.samaritan-international.eu/>

Ova brošura projekta je objavljena u decembar 2024. pod CC BY -SA 4.0 licencom. Uslovi licenciranja na: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Projekat su koordinirali:

SAMARITAN International e.V.
Sülzburgstr. 140
50937 Kolonija
Nemačka
+49 221 47605 338

Kancelarija u Briselu:
Rue de Pascale 4-6
1040 Bruxelles
Belgija
+32 2 720 36 80

mail@samaritan-international.eu
samaritan-international.eu